

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Lvtheri Piae Ac Doctae Operationes In Dvas Psalmorvm Decades

Luther, Martin

Basileae

VD16 L 5540

Ego autem in multitudine misericordiæ tuæ, introibo in domum tuam:
Adorabo ad templum sanctum tuum, in timore tuo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37005

Concludamus ergo totam sententiam: Illi (inquit) mane uenientes, non qui demorant, nec tui egent, nec exaudiri curant, saturi sunt, tot uitiorum repleti ut illuminentur, ut uideant, sed contra te potius formant, & idolo cordis sui (ut Isai. xlvj. dicit) assimilant, de te scdm suas opiniones iudicantes, ut non uideant, sed magis exacercentur & indurētur. Quod ideo fiet, quoniam tu non, ut putant, diligis impietatem, sed odis iniquitatem, & abominaris eos omnino. Ego uero uenio & alio & offeror, ut former a te, ut sapiam de te scdm te, ut uideam & illuminer. Illi ueniunt allaturi sua tibi bona & merita, ablaturi uero se cum maiora sua peccata & mala. Ego uenio postulaturus tua bona, & cōfessurus mea mala, quia illi sani sunt, medico non egent: Ego infirmus & male habens, medicum quero, hoc est, quod sequens uersus prosequitur.

Ego autem in multitudine misericordiae tuae, introibo in domum tuam: Adorabo ad templum sanctum tuum, in timore tuo.

Egregius uersus, egregia sententia, uerba antithesim habent, habet & ipse sentus.

Duo enim sunt quibus haec uita exercetur: Timor & spes, uelut duo irrigua ^{Timor & spes}
illa iudicium, .j. alterum superius, alterum inferius. Timor provenit ex intuitu ^{duo irrigua.}
minarum & metuendorum iudiciorum dei, ut in cuius conspectu nemo mundus, nemo non peccator, nemo non damnabilis. Spes provenit ex intuitu pro
missionis & suauissimarum misericordiarum dei, sicut psal. xxiii. Reminiscere
te miserationum tuarum, & misericordiarum tuarum, quae a seculo sunt, ut in
cuius conspectu nemo non mundus, nemo non iustus, nemo non saluus esse
possit. Atq; in hijs duobus, tanq; inter molam inferiorem & superiorē semper
oportet uersari, nec aliquando declinare, siue ad dexteram, siue ad sinistram.
Hoc enim impiorum est, qui contrarijs duobus exercentur, securitate & praesumptione. Securitate declinat ad sinistram, posthabito dei timore, ut psal. xii.
Non est timor dei, ante oculos eorum: Praesumptione declinant ad dexteram,
dum omnia sua placere praesumunt, sine timore dei. Quia cum sese peccatores
esse non agnoscant, necesse est ut deum non timeant, cuius iudicium non con
siderant, ut iuxta psal. ix. Auferuntur iudicia tua, a facie eius. Ita p iudicij dei,
ignauiam quandam dei sibi ipsis obijciunt. p misericordiam dei, iusticiam suam
propriam, ita fit ut timere & sperare nō possint. Haec est ergo antithesis quam
ponit: Illi sine timore tui, postpositis iudicij tuis tremendis, secure adorant te ^{Antithesis in}
sicut Pharisaeus in Euangelio, Lucæ. xvij. Deinde in multitudine iusticiae tuae ^{sensu.}
intrant templum, & ueniunt in conspectum tuum, misericordia non egent.
Ego uero cum mihi sim cōscius esse me nō posse corā te tuisq; iudicij, tutum,
de templo desperans, ita accedo ad templum tuum coram te sistendus, ut mise
ricordiam tuā mihi ante oculos solam habeam, quae multa, immo infinita est.
Haec sola inspecta, audeo, & tutus sum (sicut psal. xxv.) Qm misericordia tua
ante oculos meos est, & complacui in ueritate tua: Veniēs autem hac fiducia
adorabo te in templo tuo, sed in timore tui, non praesumens, q; ex me tibi sim
placiturus, immo timebo, ne meum obsequium & adoratio reprehensionem
mereantur. Quo timore tui tuum seruabo honorem, & meā custodiam humi
litate, dum nō me ipsum iustifico, sed humiliter tuum tremēdum iudicium,
in spe misericordiae tuae ignoscentis, expecto.

H ij Vides ergo

Vides ergo clare huius psalmi scopum esse de diuersa religione priorū & posteriorum, humilium, & superborum. Comparat enim illos sibi in magnitudine opere, quod est intrare domum domini, & adorare ad templum sanctum eius. Ibi enim & opera & dogmata oīum & maxima & prima celebrantur.

Pulchra est etiam uerborum antithesis, sed permutata. Nam misericordia dei, quæ spei obiectum est, sine spei nomine ponit, rursus, timorem, cuius obiectum est iudicium dei, sine iudicij nomine ponit, cum potius misericordia & iudicium, aut spem & timorem uideatur opponere debuisse. Verum sperata, & eius obiectum exprimendum erat, scilicet misericordia immo multo magis do misericordiae dei, quod pii homines plus satis timent & magna reuerentia ad deum diuinæq; opera accedunt. Atq; hæc duo, spes & timor, sunt omnino longe gratissima & pia opera, quæ impij illi iustitiarj, ut nec docent, nec intelligunt, ita nec faciūt, nec facere possunt. Plenus est (ut dixi) etiam hodie, totus mundus eorundem impietate, qui homines in operum & iustitiæ, pœnitentiæ, & iudicium, aut spem & timorem dei misericordiae spem peruenire cœnt per discentes, & nunq̄ ad scientiam ueritatis peruenientes. Et (ut Christus ait Mat. xxij.) Tulerunt clauem scientiæ (id est, potestatem docendi scientiæ dei) ipsi non introeunt & introeuntes prohibent.

Hos impios præsumptores, iudiciorum & misericordiarum dei securissimos contemptores, etiam Isaias, s. copiose taxat, dicens: Quo mihi multitudine uictimarum uestrarum? Cum multiplicaueritis orationem, nõ exaudiam &c. Quare? sequitur, quia manus uestræ sanguine plenæ sunt. Lauamini manus estote &c. Ita nihil deo placere potest, nisi quod in humilitate geritur. Humilitas autem esse non potest, nisi in omni opere, quantumlibet bono, dei iudicium formidetur, & de sola eius gratuita misericordia præsumatur: cui pietati oīum maxime repugnabat, quadã naturali ac ingenta præsumptiõe populus Israë, de lege & legis operibus miro timore superbiens.

Quæras, quo modo ad domum domini & templum dei se intratum promittat Dauid, cum suo tēpore, nec ulla domus dei, aut ullum templum staret, sed arca testamenti in tabernaculo Mosi, tunc uice templi erat. Sed & alio loco de domo domini dicit, psal. cxxj. In domum domini ibimus: Stantes erant pedes nostri, in atrijs tuis Hierusalem. Et psal. cxxxij. Qui statis in domo domini, in atrijs domus dei nostri, ut suspicari possis hos psalmos non esse Dauidis, aut per Esdram postea immutatos.

Verum mea temeritate, uidetur quemlibet locum, in quo deus colitur, pro domo dei accipere. Nam & illud notum est, locum illum in quo Abraham sacrificauit בֵּיתֵי בֶּתֶל Bethel (id est, domum dei) uocatum esse, quem postea uiculis aureis Hieroboam cōspurcans, בֵּיתֵי בֶּתְהוּן Bethauen (id est, domum iniquitatis) fecit. Sed & Iacob Gen. xxvij. cum in monte Moria, id est, uisionis, in quo postea templum Salomonis ædificatum est, dormisset, erecto lapide, dixit: Hic lapis uocabitur domus dei.

Quare mysticas interpretationes interim differens, uolo domū & templū dei, omnino locū corporalem intelligere, scilicet eum in q̄ conuenit ad colendum deum, & audiendum uerbū eius. Qualis fuit ille in q̄ Cain & Abel obtulerunt, & uerbum dei audierunt. Qualia fuerunt postea oīum patrum Noe, Abraham, Isaac, Iacob, Iob, altaria in diuersis locis, donec ad Mosi tabernaculū & templū Salomonis uerum est, & nūc in plurimas easdemq; magnificas Ecclesiā tribuic. Sicut enī uerbū dei nunq̄ defuit in mūdo, ita nec cultus dei. Ideo in omni seculo

Gratissima
crificia, spes
& timor.

Humilitate so
la, deo place
mus.

Domus dei
que sit.

seculo opus est, ut loca fuisse cōcedamus, in quibus res diuinæ fierent, quæ temporum successu in eam quā uidemus gloriā, & multitudinis & magnitudinis creuerūt. Quid enim aliud egit Iacob Gen. xxxv. Quādo oblaturus præcepit, ut idola tollerent, nisi quod nostro ritu prædicauit uerbum dei.

Cum ergo in cultu dei maxime regnet, tum hypocrisis, tum falsa doctrina, (quæ semper optima simulat & contaminat) ita ut & in duobus primis fratribus Cain & Abel pugnarint, sincera pietas & speciosa hypocrisis. Ideo psal. iste contra hæc impietatis pietatem falsam, ac eius doctrinam, in cultu dei, qui mane agitur, maxime pugnat. Quid enim sincere agat cum hoibus in operibus inferioribus, quod in sublimi isto & primo opere, dei cultu, peruerse & impie agit: ubi & species tanto nocentior est, quo speciosior & præstantiori opere si melior est. Breuiter, nihil periculosius in mundo falsa religione, seu, idolatria:

Hæc enim fons est malorum, sub nomine totius bonitatis. Est ergo domus dei & templum, cuius seculo & quibuslibet hominibus pijs suus locus, in quo deus colitur. Nam ibi uere habitare dicitur, ubi uere colitur, præsertim communi conuentu fidelium suorum. Quare nec propter multitudinem uel precij uel spatij uel ædificij, uel multitudinem populi, unus locus plus altero dei domus, uel templum dicitur. Sed (ut dixi) propter conuentum multorum ad orandum, ad seruicium deo & uerbum eius audiendum, iuxta illud psal. xj. In conueniendo populus in unum & reges, ut seruiant domino. Ita & locus propter populum (qui uere est domus dei) domus dei uocetur, & non populus, propter locum.

Dominatur uero mirum in modum potens supersticio in templis huiusmodi ædificandis, sacrandis, seruandis per orbem, in quibus non tam curatur, ut pia sit eius loci plebs, & sincerus cultus, ac purum uerbum dei, quod quomodo ditione, diuinijs, splendore, pompa, sumptu ædificij & id genus mundanarum uanitatum superbiant, & (ut cum psalmo isto breuiter dicam) quodlibet potius agitur (proh dolor) in locis cultus diuini, quod ut in multitudine misericordie dei intretur & adoret in timore dei, aut intrari & adorari doceatur, cum in has res solas instituuntur. Vnde non mirum, quod sæpius fulmine feriuntur, quam domus prophane, quod nulla loca pateant sceleribus abusionibus, iniquitatibus, simulationibus, quod hæc, quæ sincerissimis & plane diuinis duntaxat officijs diuinitate sunt. Ut enim in cæteris mala fiant, nomen dei tamen non perinde polluitur, quod in his non inuocatum est: At in sacris locis, semper duplex malum est, quicquid etiam simplex alibi est.

Domine deduc me in iusticia tua, propter inimicos meos dirige in conspectu tuo uiam meam.

Hebræus sic habet apud Hieron. Domine deduc me in iusticia tua, propter insidiatores meos, dirige ante faciem meam, uiam tuam.

Dixi, ab initio mundi semper fuisse & falsos operarios & mendaces magistros, sicut & Petrus docet ij. Pet. ij. Ideo nunquam mundus caruit falsa religione & idolatria. Hos uocat insidiatores, quia reuera nihil insidiosius hac nequitia serpentis, de qua multum Apostolus Corinthijs timuit scribens. Timeo ne sicut Euam serpens corruptit, ita & sensus quoque uestri corrumpatur a simplicitate quæ est in CHRISTO IESU. Nempe dictio hebræa שׁוֹרֵרָא schorerai, H iij inimicus

Iacob prædicator erat.

Sincera pietas, speciosa hypocrisis.

Vere habitat ubi uere colitur deus.

Supersticio in templis.

Fulmine feriuntur Ecclesie.

Insidiatores qui dicantur.